СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 179. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 14-го вересня 1944. No. 179. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, September 14, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

АМЕРИКА ПОМОЖЕ АНГЛІЇ ВІДЗИСКАТИ ЇЇ ЕКОНОМІЧНУ СИЛУ

ВАШИНГТОН. — Департамент стейту виявив, що Злучені Держави приготовані помогти Англії відзискати її економічну силу по війні так скоро, як це лише можливе. Ці вісти поширилися негайно після того, як директор бюра економічних відносин на час війни Чарлз П. Тафт із департаменту стейту виголосив промову в Акрон, Огайо. Він заявив там, що Англію треба відбудувати „фізично й економічно" ще перед тим, заки Америка зможе помогти іншим аліянтам. „Це є есенціональна справа, для нашого добра поставити Англію на сильних ногах і помогти її вивозити багато краму, щоб вона могла платити за крам, який вона закуповує в нас. Англія була й мусить бути нашим найліпшим покупцем" — заявив Тафт.

Ця промова нагадала декому приватні розмови високих урядовців у стейтовім департаменті, що відбудова Англії потрібна для Америки не лише з огляду на торгівлю, але теж із стратегічних причин, а це тому, що Англія положена на окраїнах Европи. Отже це лежить в інтересі Америки дати Англії всяку можливу економічну допомогу.

ЗАГИНУЛА АМЕРИКАНСЬКА СУБМАРИНА.

ВАШИНГТОН. — Департамент маринарки виявив, що американська субмарина Ґоджен загинула на Тихому океані разом із залогою 65 официрів і рядових. Субмарина була дуже діяльна, бо затопила 19 японських кораблів містоти 134,000 тон. Є це зчерги 39-та американська субмарина, затоплена в теперішній війні. Командантом її був лютенант-командер Роберт А. Бонин з Милвокі, Вис.

БРЕДЛІ ПОСТІЙНИМ ҐЕНЕРАЛОМ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт підніс до ранги постійного ґенерала армії Злучених Держав лютенанта — ґенерала Омара Бредлея за його осяги в командуванню американською армією в північній Франції від часу інвазії. Номінацію предложено до затвердження сенатови разом з іншими авансами й відзначеннями. Між іншими командант американської фльоти на Пацифіку адмірал Честер Нимиц призначений на становище цовного адмірала від дня 31. грудня 1941.

ДЖАН ДЖ. ЛУЇС ПРОТИ РУЗВЕЛТА.

СИНСИНАТІ (Огайо). — Відкриваючи конвенцію юнії Юнайтед Майн Воркерс оф Америка, предсідник Юнії Джан Дж. Луїс висловився в своїй промові до делеґатів, що президент Рузвелт „прилюдно копнув кожного майнера в Америці в лице", а колиб його вибрали поново, „тоді ви ще більше дістанете". Упродовж цілої промови була слідна ворожнеча Луїса до президента Рузвелта. Луїс скритикував теж поступовання Сидния Гилмана й Ирла Бравдера за їх вмішування у нутрішні справи юнії.

ТАМЕС ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ЗАНЕПАДОМ ДЕМОКРАТІЇ.

ВАШИНГТОН. — Норман Тамес, кандидат Соціялістичної Партії на президента, вернувся з агітаційної поїздки по Злучених Державах і в розмові з кореспондентами виявив погляд, що серед народу йде властиво лише вирішення питання: „За Рузвелта, чи проти нього". Він теж сказав, що в підготові до світового миру слідні постанови, які доведуть до 20-літньої завзятої й руйнуючої війни проти існування демократії. Тому Тамес стоїть за те, щоб Америка створила таку закордонну політику, яка недопустилаб її „стати членом синдикату імперій" всеодно, чи це буде разом з Англією, Росією, Францією чи з Голяндією".

РУЗВЕЛТ ВЗИВАЄ ДОТРИМАТИ ОБІЦЯНКИ ПРОТИ СТРАЙКІВ.

ГРЕНД РАПИДС (Мичиген). — Президент Рузвелт вислав апель на конвенцію Юнайтед Отомобил Воркерс оф Америка, а предсідник Конґресу Промислових Орґанізацій Филип Морей особисто промовив до делеґатів, щоб вони дотримали зобовязання робітничих орґанізацій, даного на початку війни, що не вийдуть на страйк у продовж війни. Після промови Морея появилися на салі картони з зазивом відпекатися обіцянки. Одні делеґати почали плескати в долоні на знак признання, інші кричали „бу-у-у" на знак невдоволення з такої аґітації.

ДОМАГАЮТЬСЯ 90 ДНІВ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ.

ВАШИНГТОН. — В конґресі появилася поправка до закону про звільнення ветеранів, а це така, щоб їм признано плату через 90 днів, заки дістануть свою давню роботу. Досі признавали їм лише 40 днів.

ШУКАЄТЕ ПРАЦІ? — Напеpед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі".

Франція відзискає політичну свободу

ВАШИНГТОН. — Знавець французьких відносин, що підписується прибраним іменем „Пертінакс", оприлюднює через Норт Амерікен Нюспейпер Елайенс вісти призбирані ним дипломатичною дорогою про відносини у Франції після усунення німців. Він твердить, що Франція назагал відзискує свою передвоенну політичну свободу. Хоч минулого року постановлено в Альжірі, що у звільненій Франції не буде можна видавати ґазет без дозволу уряду, сталося так, що тепер почали виходити на французькій землі щоденники різних партій й жаден урядовець не відважився пригадати редакторам, що вони мають постаратися за дозвіл видавати ґазету. Почався теж рух між різнородними партіями, але найбільше активности виказують комуністи й соціялісти.

ВЕЛЕС ДОМАГАЄТЬСЯ ТРЬОХ СВОБІД, ЯК ЗАПОРУКИ СВІТОВОГО МИРУ

НЮ ЙОРК. — Бувший підсекретар стейту Сомнер Велес в черговій синдикованій статті обговорює конференцію Чотирьох Потуг в Донбартон Овкс і стверджує, що там дискутують над забезпекою світового миру, при чім багато роздумують над конечністю вжиття сили для цієї цілі. Велс твердить, що для втримання миру треба ще конечно підтримки населення, а щоб населення могло підтримувати всесвітній мир, воно мусить дістати ґарантію особистої свободи на цілі покоління вперед. Тоді люди будуть мати наставлення втримувати мир. Під особистою свободою Велс розуміє свободу релігії, свободу слова і свободу довідуватися про правду через ґазети й по радіо.

Нема іншого способу для забезпеки таких свобід, як хіба через складення світової хартії особистих свобід, котру треба включити в чартер майбутнього міжнародного тіла. Коли яка держава схоче приступити в члени оцеї світової орґанізації, мусить наперед виказати, що вона забезпечує своїм громадянам згадані основні вольности. Зрештою міжнародня орґанізація держав не має приписувати, яку форму правління якась держава собі вибере. Небезпека фашизму й націзму вже минула, а зате є небезпека в пропозиції Росії, щоб майбутня світова рада держав приписувала форму урядів для малих держав. Це не правильне, думає Велс, і тому треба забезпечити наперед всім народам згадані вольности.

Варшавські повстанці дістали допомогу від Британії

ЛОНДОН. — Польський уряд на вигнанню заявив, що польська народня армія в Варшаві, що повстала проти німців, дістала поважну допомогу від Аліянтів, бо разом коло сто тон британської зброї, а в тому три міліони набоїв. Доставили її британські летуни, з котрих загинуло 205. Між ними було 98 поляків.

Це признання для британської допомоги є немовби перепрошенням польського уряду для британського за виступ ґенерала Сосновского проти Аліянтів за відмову помочі варшавським патріотам.

Польський уряд хоче, аби Сосновскі зрезиґнував з уряду.

ЛЮБЛИНСЬКІ ПОЛЯКИ ПЕРЕВОДЯТЬ ЗЕМЕЛЬНУ РЕФОРМУ

МОСКВА. — Польський уряд у Люблині поробив заходи, аби розділити між польських селян всю дідичівську землю ще цього року. За декретом з 6. вересня, в першу чергу мається розпарцелювати землю німецьких дідичів та тих поляків, що співпрацювали з німцями. Парцелювати мається всі фільварки, що мають понад 125 акрів землі. Земля має бути віддана селянам за заплатою, при чому сплата ціни купна може бути розложена на легкі рати. Від парцеляції виняток становлять землі римо-католицької церкви.

ПЕРША ПОЛІТИЧНА ПРОМОВА ҐЕНЕРАЛА ДЕ ҐОЛА В ПАРИЖИ

ПАРИЖ. — Ґенерал Де Ґол виступив у Парижу перед першим політичним вічем. На вічу було коло 3,000 слухачів. Ґенерал говорив як голова тимчасового французького уряду.

Він говорив про потребу дальшої боротьби проти Німеччини та про потребу окупації Німеччини. Він заявив, що як тільки в Франції настане спокій, зараз відбудуться в Франції вибори. Ґенерал заявився теж за потребу суспільних перемін, які інший бесідник назвав „леґальною революцією". Промову вважають доказом, що в Франції панує переконання про потребу далеко йдучих перемін.

Французькі комуністи ще далі проявляють певну опозицію до ґенерала Де Ґола за те, що він не дав їм більше позицій у своїм уряді.

У Франції тепер поважно розвивається преса. Давні соціялістичні й комуністичні ґазети появилися на ново й мають багато читачів. Відома комуністична ґазета „Юманіте" аґітує за негайний арешт усіх „промислових магнатів, що продалися ворогови".

ТУРКИ ЗАКИДАЮТЬ БОЛГАРАМ КОМУНІСТИЧНІ НАХИЛИ

АНКАРА. — Турецьке радіо доносить з Софії, що вся болгарська столиця прибрана червоними прапорами та що цивільні люди, котрі напливають до столиці з гір, всі узброєні й співають комуністичні пісні.

ОБОВЯЗКИ НА ФРОНТІ. — Три норски, зорґанізовані Військовою Службою Вільної Французької Армії в Ню Йорку, перевязують рани раненому французькому воякови коло французького міста Ешуша. Зліва на право: Двона Барбур, що служила в нюйорському музею Метрополитен; Една Братіяну, братаниця бувшого румунського премієра, та Гелена Фабр, дочка начальника Французької Торгов. Маринарки.

ДРУГИЙ ПРОЛОМ У НІМЕЦЬКІЙ ГРАНИЧНІЙ ЛІНІЇ

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Американські війська доконали в вівторок ще одного пролому в німецькій граничній обороні; зроблено його на схід від міста Ейпена, коло Лямерсдорфу, 39 миль від Кельна. Американська армія атакує Лінію Зиґфрида на обох кінцях 64 милі довгого фронту від Ейпена по Трір.

Британська Друга Армія звернулася на позиції на лівім крилі від американських військ і находяться тепер всего 10 миль від Руру; на полудне від неї Американська Третя Армія під ґенералом Петеном беться з ворогом коло Тіонвілю, що лежить 11 миль від німецької границі.

АЛІЯНТИ ЗАНЯЛИ ПОРТ ЛЯ ГАВР.

Далеко поза цими силами, що воюють з німцями на границі або коло границі Німеччини, находиться поважна сила канадійських і польських військ, що оперують здовж Каналу. Ці війська нарешті добули важний французький порт Ля Гавр, у котрому німці ставили довгий і завзятий опір. Тепер ці війська будуть перенесені на північ для остаточного вичищення з ворога Бельгії й Голяндії.

Аліянтські війська, що були висаджені в південній Франції з Італії, далі посуваються скоро вперед, закриваючи німцям відворот до Німеччини попри місто Бельфорт.

НІМЕЦЬКЕ НАСЕЛЕННЯ ВИЯВЛЯЄ СВОЇ ПОЧУВАННЯ ДО АМЕРИКАНЦІВ.

Американські кореспонденти при Американській Першій Армії, що ввійшла до Німеччини коло міста Ейпена, мала нагоду обсервувати наставлення німців до американських військ. Не було там нічого з того, до чого американці привикли в Франції; ніхто не вивісив прапорів, не кидав цвітів, не подавав напитків, ні поцілуїв. Не було навіть приязних поглядів. Зате як зявилися вагони з німецькими бранцями, котрих везено на зади американської армії, для них найшлися признаки симпатії, а то й сльози.

ҐЕНЕРАЛ АЙЗЕНГАВЕР ОСТЕРІГАЄ НІМЦІВ.

Ґенерал Айзенговер видав з нагоди вступу американських військ на німецьку землю заяву до цивільного населення, в котрій остерігає його перед важким бомбардуванням занятих військовими воєнними операціями теренів та радить йому держатися від таких околиць як найдальше.

Він остерігає теж німців, аби вони не допускалися ніяких жорстокостей супроти не-німців, бо мовляв усякі такі вчинки будуть карані. Аліянтські судові власти будуть приймати в тій справі зізнання від німців і не-німців.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ПОСПІШАЄ ДО БУДАПЕШТУ.

ЛОНДОН. — У вівторок червона армія зробила за день Семигородом поступ 40 миль. Вона поспішає долиною ріки Муресу, котра веде на мадярську рівнину й Будапешт. Мадярський комунікат каже, що румунські війська вдерлися вже до властивої Мадярщини та находяться тепер від Будапешту на 117 миль.

Червона армія заняла кілька місцевостей в околиці польського міста Ломжі, і почала атакувати передмістя Варшави Прагу.

Німецький комунікат подає, що російські війська, які атакують у „південній Польщі", стараючися прорватися через Карпати в Чехословаччину, поборили в останні дні офензиви поступи.

НОВИЙ УДАР ФЛЬОТИ ПО ПАЛАВ.

ПЕРЛ-ГАРБОР. — Боєві кораблі Третьої Фльоти під адміралом Вилиємом Гелсі бомбардують далі Палав. Вівтіркова атака була пятим з ряду ударом фльоти по цьому острові від минулого вівтірка. Фльота атакувала теж інші ворожі позиції на Пацифіку.

ЯПОНЦІ ЗАНЯЛИ ВЕНЧОВ.

ЧУНГКІНҐ. — Китайський уряд признав, що японські збройні сили заняли важний китайський морський порт Венчов та мають тепер у своїм посіданню коло дві треті частини венчовської провінції.

БОРОТЬБА ПАРТИЗАНІВ.

ЛОНДОН. — Болгарський урядовий комунікат каже, що болгарські війська бються з німцями у Греції. Мовляв, болгарські вояки воюють у повнім порозумінню з югославськими партизанами Тіта.

Чеськословацьке пресове бюро каже, що словацькі партизани й правильні чеські війська знищили два одинокі мости на схід від Жіліни, чим зірвали залізниче получення Словаччини з Краковом.

Югославський король Петро видав заклик до всіх сербів, хорватів і словінців обєднатися й получитися з Армією Національного Визволення під маршалом Тітом.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Вчені про перешкоди мира

Через три дні йшли в одному клюбі при Колюмбійськім університеті дебати вчених про основні дороги людства до мира. Як учені, вони признали своїм завданням доходити до кореня всякої людської проблєми, а не займатися тільки поверховними справами, і винесли з конференції збірну заяву про те, як світ мав би доходити до загального мира. Зогляду наце, що ця заява походить від людей, які мають спеціяльний вишкіл, вона заслугує на увагу всякої людини, тим більше, що з фірмою науки часто парадують погляди, якраз противні науці.

На самому вступі своєї заяви вчені осуджують думку, що співпраця між американцями, або між народами світу, є неможлива. Люди, які приймають як правдивий цей з ґрунту фальшивий погляд, вказують на потвердження його на різниці між людьми; мовляв, як можливо народам співпрацювати між собою, коли вони так між собою різняться. Кажуть учені в своїй заяві, що різниці між людьми не конче мусять викликати напруження й ворожнечу. „Для всякого побіжного навіть обсерватора стає ясним, що ми прибільшуємо вагу цих різниць якраз тому, бо ми хочемо оправдати нашу ворожнечу".

Вчені далі вдаряють у ще інший загально поширений погляд, що мовляв, якби між людьми не було різниць, то не було би напруження між ґрупами людей. Вони вважають за доказане, що й тут поставлено віз перед коні. Якби різниць не було, то миб їх видумали. „Ми є розділений народ не тому, що між нами є різні люди; радше треба сказати, що ми підчеркуємо вагу різниць тому, бо ми є розбитий народ." Якби наприклад серед людей якимось чудом зникла різниця в забарвленню нашої шкіри, то ми зовсім певно найшлиб собі інші причини, аби робити різниці між великими ґрупами народу.

З цих на думку цих учених людей науково стверджених правд випливає й висновок про те, як доходити до мира між людьми. Як відомо, дехто думає завести мир у народі зводячи людей народу до одностайности. З попередньо сказаного ясно, що навіть якби було можливим звести людей до одностайности, від того між людьми згода ще не насталаб. Згоду можна досягнути дорогою розвивання почуття товариськости ("SENSE OF FELLOWSHIP"), яка повинна обнимати й тих, що такі, як ми, і тих, що інакші від нас. Людям треба позбутися примітивного („дикого") упередження й страху перед невідомим і чужим, а передусім позбутися своєї охоти шукати за причинами для відрази до наших ближніх та шукати за причинами для оправдання нашої відрази до людей, якщо ми її відчуваємо.

„З цього ясно", кажуть учені, „що одною з головних перешкод для світового мира те, що ми не примінюємо моральних засад людської гідности й взаїмної пошани в наших відносинах людини до людини".

На кого голосувати?

Наближається час, коли станемо до виборчої урни, щоб скористати з свого горожанського привилею і висказати бальотом, в чиї руки, на нашу думку, найкраще віддати найвищий уряд, який можемо дати, себто, хто має бути президентом нашої держави впродовж наступних чотирьох років.

Ось те питання стоїть, зрозуміло, теж і перед американсько - українськими громадянами, цілком так само, як перед кожним іншим американцем. І так, як кожний інший американський громадянин має право й обовязок віддати свій голос по свому найкращому знанню і по свому сумлінню, так мають це робити і американські громадяни чи американські громадянки з українського роду. А щоби так дійсно було, то треба кожному з нас у часі виборчої кампанії добре прислухуватись до тих життєвих проблєм, домашніх та міжнародніх, що їх тепер видвигають чи ще видвигатимуть обидва кандидати на президента, чи ті обидві головні партії, що виставили кандидатами на президентів теперішнього президента Френклина Д. Рузвелта та нюйорського ґубернатора Томаса Е. Дюїя.

Тільки пізнавши добре ті проблєми і добре роздумавши над тим, як кандидати думають їх розвязувати, можна прийти до сумлінного заключення, на кого віддати свій голос. А проблєми ті дуже важні, бо вони відносяться до нашого повоєнного життя, зокрема до справи, чи будуть роботи по війні, а це повинно особливо нас цікавити, бо наш загал це робітничий загал. Далі повинні ми добре слідкувати і за тим, як кандидати уявляють собі повоєнний порядок у світі, а зокрема в Европі, чим ми теж зацікавлені, бо тут іде теж і про судьбу того поневоленого народу з якого походимо, а якому та війна повиннаб принести полекшу, а не закріпити давну неволю, чи принести ще гіршу.

Тяжко буде кожному з нас дістати на ті всі проблєми ясну і задоволяючу відповідь, навіть як будемо добре за усім тим слідкувати і добре над усім застановлятись, бо все це надзвичайно складні проблєми, що вимагатимуть довшого часу, щоб можна було пізнати, чи вони здійсняться навіть у тому виді, як їх представляють кандидати. Та проте треба їх знати і розуміти, заки підемо голосувати. Тому будемо ми теж і тим разом, як це бувало в минулому, ті проблєми видвигати в ґазеті й представляти їх такими, як їх розуміють обидва кандидати, щоб видно було, в чому вони згідні, а в чому різняться. Наш часопис, як і наша орґанізація, якої він є офіційним органом, не є ні демократичні, ні републиканські, коли іде про партійну приналежність, бо й їхні читачі та члени не є як цілість ні демократами, ні републиканцями. В ґазеті як і в орґанізації є одиниці, що завжди були демократами і завжди голосували за демократичними кандидатами, а є і такі, що завжди були републиканцями і завжди голосували на републиканських кандидатів. Є теж такі, що їх можна назвати безпартійними, що при кожних виборах не вязались якоюсь партійною приналежністю, а за кожним разом голосували за таким кандидатом, який у даному моменті найбільше відповідав їхнім переконанням чи припадав їм найбільше до вподоби.

Таке у нас бувало і так є, чи буде, і тим разом, хоч бувають випадки, коли можна певно твердити, що поважна більшість наших людей заявилася за тим чи другим кандидатом. Таке було наприклад з першими виборами Френклина Д. Рузвелта, чи з маніфестаційним попертям заграничної й домашньої політики цеї адміністрації в часі Конґресу Американських Українців в Вашинґтоні 24. травня 1940 року. Та це є спонтанні рухи, а не висліди якоїсь однопартійности. Іншими словами, є з нами так, як є назагал з цілим американським народом, бож ми є його частиною.

Пригадуємо ось ті речі ще й тому, що тепер українські комуністи в Америці напастують, між іншим, теж і нашу ґазету за те, що вона не є отверто за поновним вибором Френклина Д. Рузвелта президентом краю, та що не пише редакційних статтей про те, що треба теперішнього президента знову вибрати президентом. Як бачимо, то ті, що виставляли завжди своїх комуністичних кандидатів на президента, різних Фостерів і Бравдерів чи кого там, що завжди ганьбили Демократичну Партію і її кандидатів, включно з Френклином Д. Рузвелтом, і взивали наших громадян голосувати тільки на одиноко справедливого їхнього, себто комуністичного кандидата, тепер дають „лекцію" тим, що, можна сказати, помагали вибирати Френклина Д. Рузвелта президентом. Як большевицькі Українські Щоденні Вісті наказували своїм читачам голосувати за Бравдером, то нікому з нас навіть в голову не приходило, щоб їм казати писати статті за Рузвелтом, чи яким іншим демократичним чи републиканським кандидатом. Та тепер, як комуністи з якихсь причин рішились голосувати за Френклином Д. Рузвелтом, то беруться, подібно як було з Бравдером, наказувати голосувати в такий самий спосіб не тільки своїм членам, але теж і всім іншим, між тими навіть і тим, що голосували за Рузвелтом і тоді, коли вони аґітували за своїм комуністичним кандидатом.

Нагадуємо оте все тільки на те, щоб наше громадянство добре орієнтувалось у ходах тої американської політики, що її ведуть комуністи. З нашого боку поступаймо і при теперішних виборах, так, як кажуть нам наші переконання і наше сумління. Оце є наше американське право. Це є американська традиція.

Микола Чубатий.

ПОВОЄННА БЕЗПЕКА ТА СВОБОДА НАРОДІВ

Страх перед Наполеоном.

Теперішні часи та обставини, серед яких укладають переможні держави новий порядок світа сильно подібні до часів по заломаню Наполеона 1815 року. Корсиканський завойовник Европи перший раз заломився на побоєвищі під Липском 1813. Тоді його, як небезпечну для Европи штуку, перевезли на малий італійський острів Ельбу та там інтернували. Самиж переможні держави, Австрія, Росія, Анґлія та Прусія, розпочали переговори у Відні над новим порядком в Европі, захитаним завойованнями Наполеона.

По трьох місяцях зловлений звір покинув остров Ельбу та найшовся знов у Франції, щоб ще раз в останнє виповісти бій переможним аліянтам. В бою під Ватерльо Наполеон, вдруге та остаточно переможений, дістався в анґлійські руки і його вивезли на далекий безлюдний остров Св. Єлени на полудневім Атлянтику та його там інтернували до смерти (1821).

Продовжувана віденська конференція стояла тоді під якоюсь психозою, під прямо нездоровим страхом перед Наполеоном. Наполеон лежав остаточно побитий та вповні унешкідливлений для потуг Европи, а вони все ще панічно боялися того вже леґендарного Наполеона та під тим настроєм страху, щоб не зявився новий Наполеон, укладали новий порядок світа. Страх за безпеку був головним мотивом нового повоєнного порядку, а жертвою того страху впала свобода народів Европи.

Над правами людини та нації Віденський Конгрес 1815 р. перейшов цілком до порядку дня. Справа свободи людини та права свободи нації були нічим, повоєнна безпека чотирьох порядкуючих держав, Австрії, Анґлії, Прусії та Росії, була всім. Наполеона завойовника практично вже не було; в тих часах видістатися з далекого острова Св. Єлени було вже цілковитою неможливістю, але проте новий лад укладали під настроєм страху за безпеку світа, а жертвою того страху впали права людини та права нації. Тому період по часах Наполеона вважається часом найстрашнішої реакції в Европі.

Святий Аліянс та реакція Метерніха.

Відповідальність за безпеку в Европі, що нова европейська заверуха не повториться принайменше через одно покоління, переняли на себе три побідні держави Австрія, Пруси та Росія. Анґлія скоро відсунулася на бік та воліла приглядатися тому новому порядкови збоку. За той час вона уґрунтовувала свою потугу в заморських кольоніях. Три великі кити Европи стали сторожами нового порядку, звязані окремою умовою у т. зв. Святий Аліянс. Святим Аліянсом прозвали вони себе тому, що в протиставленні до „безбожного" Наполеона вони постановили завести в Европі панування святої євангелії, отже рядити Европою по засадам християнської етики.

Річ природна, що закривання своїх дійсних плянів євангелією це була в історії людства одна із найбільших облуд. Безпека, заведена великими трьома монархами, перемінилася в часи чорної поліційної реакції в Европі. Французька революція пробудила народи зі старого сну. Всі поступові люди говорили про право людини бути вільною, про права народів, досі без держав, теж бути вільними. Ці революційні кличі рознеслися по Европі в тих часах, коли Наполеон вандруючи зі своєю побідною армією від середземного моря до північного та балтійського, від Еспанії до Росії, ніс своє завойовання і нові кличі. Людина та народи стали прямувати до волі, а їм на перешкоді тепер стала безпека світа перед знищеним та неістнуючим вже Наполеоном.

Спинити свободолюбні прямування людини та народів можна було тільки насиллям і то насилля стосувати стали члени Святого Аліянсу на широку скалю. Життя в Европі перемінилося в одну велику тюрму з Метерніхом „жандармом Европи", австрійським канцлером як ключником тої великої тюрми. Назовні, в прилюдних міжнародних виступах, летіли фразй про святу євангелію, а в щоденному житті панувати став поліцай з своїми знаряддями тортур з ославленими політичними тюрмами в Шпільберґу й Куфштайні зі Сибіром.

Перестали істнувати права цілих народів. Жертвою безпеки впала тоді Італія, Польща та гурт народів поневолених Австрією, Прусами і Росією. Навіть визвольні рухи греків та полудневих словян зпід панування невірного бісурмена оборонці святої євангелії вважали незаконною річю та ставилися проти їх свободи.

Позірна безпека назовні, а революційний клекіт внутрі.

Дійсно продовж одного покоління, продовж трицять кілька літ, завели оті три великі переможці і сторожі безпеки Европи міжнародний мир, та давлення народів та людини викликали саме протилежні наслідки. Назовні був ніби спокій, а під землею панував революційний клекіт. Ніколи Европа не мала тільки тайних підземних революційних орґанізацій, як саме в часи Святого Аліянсу. Проти Святого Аліянсу над землею став духовий аліянс зреволюційованих народів під землею. Революціонер італієць чувся рідним братом революціонера другої нації. Революційні рухи стали ширитися навіть серед тих народів, що їх монархи стерегли порядку світа, отже серед німців, росіян та австрійців.

Саме серед того революційного аліянсу свобідних людей стали скоро національно дозрівати народи досі приспані, як чехи, українці, хорвати, серби, болгари та інші. Ніяка друга атмосфера не булаб стала такою пригожою до розвою недалекої революції, як саме атмосфера витворена переможними потугами, гарантами спокою в Европі. Спокій трицять літ був, а він приготовив всеевропейську бурю, що 1848 року обхопила всю Европу під назвою Весни Народів. Рік 1848 став початком одної експльозії за другою, аж до вибуху першої світової війни, що принесла народам Европи американське право самоозначення народів, себто право на правдиву нефальшовану свободу.

Тодішні та нинішні часи.

Нинішні часи заломання нового завойовника Европи Гітлера так сильно чогось пригадують часи по заломанню Наполеона. Безперечно, що в постаті Гітлера тільки його блискавичні завойовання пригадують особу Наполеона. Бо Наполеон, не зважаючи на його широкі імперіялістичні пляни таки виходить в світлі історії постаттю кращою, ідеальнішою. Наполеон ніс таки у тодішніх часах свободу людині та приспаним народам, а цього чейже не можна сказати про Гітлера. Одначе цей страх перед новим Гітлером, що опановує нині переможні держави та засади нового порядку світа, який саме тепер укладається, чогось нагадують часи по-наполеонські. Кличі през. Вилсона про права народів з кінця першої світової війни стали подібними до кличів, що їх по Европі рознесла

(Докінчення на стороні 3-тій)

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

У двох частинах

(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю")

47)

— Я тут, ваше високоблагородіє! — озвався бадьоро.

Паволоцький підійшов до нього: — Як же чуєтеся? — питав ласкаво. — Не дуже рана страшна?

— Пусте, трохи ногу шарпнуло. За два-три тижні загоїться. За те аж тепер поїду до дівчини. Може з шпиталю дадуть відпустку до дому, хоч на тиждень.

Сотенний мимоволі усміхнувся.

— З вас, бачу, козак! Та йдіть до землянок, вже розвидняється. Зможете зайти самі?

— Не знаю. Біль поки що можна терпіти. На всякий випадок краще, щоб хто був при мені для помочи...

Видавши розпорядки Паволоцький знов почалапав по болоті. Обчислював на ходу у скільки стрілах обійшлося життя кожного вбитого. По сотні випущено не менше двіста стрілен, що вартують не один десяток тисяч корон, зідраних з населення податками. А користи? Три вбиті „вороги", один ранений та в чотирьох чи пятьох місцях зіпсований окіп, от і все. Чиж варто війною зводити порахунки? Поки воююча держава зруйнує ворога, у першу чергу зруйнує сама себе.

Артилерійський огонь уставав. Одна чергова гармата що кілька хвиль посилала сталевий гостинець у запілля сотні. Раптом Паволоцький насторожився. Крізь ранішню мряку йому привидівся слабий блеск і брязкіт зброї в передпіллю. Ворог, привернувши лад у втікших частинах, готувався очевидно за дня вернути втрачені становища. Спокій на сусідних відтинках впевняв його, що мав до діла з невеликою ворожою частиною. Гусари опинилися знов на місцях, тривожно вижидали ворожої появи. Шопотом Паволоцький передав наказ стріляти сальвами по сиґналу вистрілу з револьвера.

Ворог не заставив себе довго ждати. За хвилю на схилі гори показалися силюєти багатьох людей. Йшли нечутно, скрадаючись, а вийшовши з кущів пропадали з очей гусарів, — очевидно залягали. Ворог схоплювався, підбігав кілька кроків ближче до окопу, знову падав. Йому на заміну зривалися інші. Гусари не зраджували себе ні одним рухом. Виріжнювалися вже бліді обличча наступаючих від синьосірих шапок і плащів.

Та гусари не відкривали огню. Скоростріли взяли на приціл хвилястий суґірок, у тридцятьох кроках, щоб на ньому ворога гідно зустрінути. Панувала цілковита тишина. Ворожа розстрільна посувалася. За нею у віддалі замайоріла друга, далі третя.

Окіп разом ожив. Загрохотали сальви крісів, голосно заклекотів Максим, глухо затакали Кольти. Ворожа розстрільна відкрила й собі вогонь, зза суґірка надбігала вже друга. На бігу по одинці приставали, стріляли не міряючи, й бігли далі. Поцілені смішно вимахували руками, падали на ознак — десь скочуючись у долину. Та це не застановляло уцілілих. Заговорили скоростріли ворога, все злилося знову в одне безперивне клекотіння. Бій заповідався нерівний, на неповну сотню гусарів наступало не менш куріня.

Рясний огонь спричиняв втрати гусарам. Задержуватися в непорелицьованому окопі булоб недоцільним нищенням людського життя. Паволоцький надумував, як би то вилізти з тої халепи. Видати наказ відступу не поспів. До нього припроваджено двох вістунів зо штабу. Командант полку наказував задержатися до підходу інших сотень, що в ночи поблудили й на світанку повернули на місце постою. Тепер збираються на допомогу третій сотні. Перед сотнею знов стало тяжке завдання — продержатися може й пару годин в бою з переважаючою у кількоро ворожою силою. Огонь ставав доцільнішим. Поранених гусарів не багато було — стіна окопу закривала їх мало не по груди. Діставши в голову кулю гусар валився мертвий, не видавши зойку, або схилявся на стіну окопу — немов засипляв. Тільки штовхом сусіда валив мертвого з ніг. Тоді падав поперек окопу, заваливши собою прохід. Суятився сотенний фельшер, та рідко хто потребував його помочи. Живі викидали вбитих наверх, з тіл творили своєрідний вал, зза якого вигідніше було стріляти.

Бій затягнувся без успіху для обох сторін. Гусари не могли виткнути носа з окопу, не могли підвестися й австроугорці. Єдиним рятунком був підхід обіцяної піддержки, але у зажертому бою минав час, а сотні не підходили. Сотня утратила трохи не половину складу, треба було рятувати решткі.

В тому на лівому крилі окопу стрілянина раптом затихла. Звідти прибігло кількох ґусарів панічно викрикуючи:

— Ворог в окопах! Рятуйтеся, браття!

Гусарів охопила паніка. В безтямі кидали зброю, вискакували на вал і падали, кулями скошені, назад в окіп. Кому пощастило, той стрімголов котився з гори. Поранені хапали здорових за ноги, благали не кидати їх ворогови на поталу. Діставши копняка в груди чи голову з стогонами падали назад. Настав мент, що його Паволоцький боявся. Здисциплінована вояцька маса обернулася в юрбу, готову не гірше перестрашеної худоби топтати й тратувати все, що зустрінеться на її дорозі.

(Дальше буде).

BE 100% WITH YOUR 10%

BUY WAR BONDS

Григорій Ватаманюк.

Як відбуваються премієри в Галівуд

Почавши від 1. серпня 1944 року, почали оголошувати всі американські часописи дуже шумно, що на 10. серпня відбудеться світова премієра фільми „Вилсон". Ціле місто Лос Анджелес і Галівуд, як рівнож малі поблизькі містечка, були засипані різними оголошеннями в крикливих колірах про цю подію. Радіові стації день в день пригадували людям про цю премієру. Куди ви не повернулись би, всюди видно щось, що пргиадувало вам фільму „Вилсон".

Це до певної міри загострило мою цікавість: Ану піду та подивлюсь на це чудо!

„Картей Сіркл Театр", власність Фокс студіо, находиться геть далеко за містом, бо яж на 63-тій вулиці і Вілшер. З Вілшер треба ще йти 2 блоки на південь, й тут поміж прекрасними високими тополями та при Райлей Вей і Вайт Еспланаде стоїть прекрасний театр мексиканско - еспанського стилю. Ще здалека видно вогненні стовпи світла, які довгими язиками освітили нічне небо. Яких 20 величезних рефлекторів кидають ці струї світла по небі, неначеб шукали чогось. Відтак сотні великих лямпів освічують простір ще два блоки й вулиці й будинки й городи та тисячі й тисячі глядачів, які також прибули сюди подивитися на премієру.

Вулиці загороджені грубими шнурами, а попри шнури стоять сотки поліцаїв я.кі не позволяють нікому вдертися до середини. Тут треба такого порядку, бо ціла процесія авт приїде два блоки коло театру, а звідси рядами перейдуть запрошені гості до театру. Пів блоку від театру устелено хідник червоним килимом, з балдахином над голвою та високими урнами, в яких повно живих рож. На підвищені стоять мікрофони, до яких приступають гості (властиво кого анонсер покличе!) і кажуть декілька слів до публики. Але менших мікрофонів є так багато, що ціла околиця чує найменшу подію, яку анонсер виголошує.

Я прибув сюди чвєрть до восьмої ввечір, але вже застав такі товпи народу, що ніяк неможбуло дістатися близько театру. Те риштування, що Факс студія побудувала для глядачів, то вже було переповнене публикою, а стіни стоячої публики були грубі по шість рядів всюди, куди лише гляне око.

Анонсер просить публику, щоби заховувалась спокійно і не пробувала переходити через шнури. Дальше оголошує анонсер, що Факс студія витратила грубі міліони долярів на цю штуку і взяло два роки часу виробити цю фільму в Галівуді, то у Вашингтоні. Має бути це мзонументальна фільма, якої ще світ не бачив! — дальше говорив анонсер. Тому то зїхалися з цілої Америки визначні люди, щоб побачити цю фільму перший раз, а завтра буде вона висвітлена в двох театрах для пумлики.

Аж бачу, а тут приїздять авта згостями і поліція впорядковує їх. Але я ще стою ген на самім заді одної стіни товпи народу. Попри мене почав переходити поліцай (але з середини). Я крикнув на нього, що маю щось дуже важне йому сказати. Поліцай дав наказ, щоб товпа розступилась й мене пустила до нього. Я показав йому свою картку репортера преси, але через послїх витягнув ту картку, що дістав на Світовій виставі в Ню Йорку, а не цю, що маю в Галівуді. На тій картці стоїть написано, що я є представник української преси з „Центральної Европи" (бо дійсно мав я заступництво одної газети зо Львова і одної з Черновець).

Поліцай побіг із цьою карткою до свого капітана, а цей дав наказ, щоби впустити мене сейчас поміж репортерів. З великою помпою ведуть мене самою серединою впрост на червоний килим і тут вказують мені вигідне місце, де я бачу, що моє крісло в другім ряді, попри яке будуть переходити запрошені гості до театру.

Анонсер оголосив, що процесія вже підходить до нього. Найперше підійшли до анонсера властителі „20 Сентюрі Факс Студіо". Анонсер просить Деріл Занука сказати декілька слів до публики. Потім підходять інші урядовці, директори, і автор штуки. Всіх публика приймає дуже оваційно. За цими йдуть високі старшини американської армії й маринарки. Ще дальше визначні гості з Ню Йорку й Вашингтону. Всі гості повбирані в вечірні шати. Дами мали на собі дуже дорогі соболеві футра, або загортку Комінського зо срібних лисів. Але й не диво, бо тут посходились самі міліонери!

Нарешті прийшла черга на акторів. Найперш йшли всі актори, які мали ролі в штуці „Вилсон". Поміж ними були актори з інших студій, але були і ці світила в Галівуді, самі вибрані з вибраних. Коли появилась Мері Пікфорд тисячна товпа заревіла з радости. Всі почали кричати: „Ти дальше є світгарт цілої Америки!" За нею ступала гордо Джанет МекДоналд. Їй рівнож справлено овацію. Відтак йшла Соня Гейні, Норма Шірер, Талула Бенкгед, Жон Бенет, Чарлз Боєр, Ґрейсі Ален, Клодет Колберт, Лінда Дарнел, Прєстон Фостер, Ґрейсі Філдс, Ґрір Ґарсон, Ріта Гейворт, Ел Джонсон, Джордж Джесел, Алекс Накс, Мирна Лой, Марл Оберон, Джінджер Роджерс, Лана Турнер, Руді Велей і багато інших, яких з лиця я не знав.

Та прийшла черга на того, що я із запертим віддихом чекав. Анонсер проголосив імя ДЖАН ГОДЯК! Годяк (американці вимовляють це Ґодіяк) підійшов до мікрофону і почав щось говорити, але товпа народу почала ревіти, щоб він показався на червонім килимі й заглушила все те, що він говорив. Підходить Годяк на середину, з панною на правім рамені, яка рівнож убрана казочно та з „кейпом" Комінського зо срібних лисів. А публика дальше викрикує: ДЖАН ГОДІЯК!

Годяк переходить попри мене. Я зірвався на рівні ноги й чогось собі кричу, але чого, то самий не знаю. Здається поділала на мене „психольогія товпи". На хвильку Годяк обертає своє лише до мене, але яких 20 фотоґрафів просять його, щоб він став на хвильку та усміхнувся до камер, які вічно блискають іскрами малих лямпочок. Що лише одна сальва камераменів пустила його з рук, як друга підбігла, й давай просити його „на хвилину усміхнутися".

Ще дальше переходили визначні особистості зо світу артистів й фінансів, але я вже їх не бачив. Мій бог перейшов. Я бачив на власні очі, як один мій побратим, на імя Годяк, маршував поруч американської сметанки, як вибраний з вибраних. Це була музика для мойого вуха, що публика ревіла та домагалась побачити ДЖАНА ГОДІЯКА! Я чувся гордим й щасливим. Так, це перший раз в історії українців в Америці, що один з нас попав поміж можних Галівуду.

Домів вертався я автобусом через бульвар Вілшер, але нікого не бачив поруч себе, хоч автобус був переповнений глядачами, що вже вертались домів. З великої радості я неначе опянів. В моїх ухах лунали дальше голоси публики: ДЖАН ГОДІЯК! ДЖАН ГОДІЯК! ДЖАН ГОДІЯК...

А самі сльози так і плили собі тепленьким струмочком. Сльози радости.

УСМІХНЕНИЙ МОНТҐОМЕРІ. —На образку бачимо полевого маршала, сера Бернарда Л. Монтґомері, як усьміхається до людей, що вийшли в Брюсель, столиці Бельгії, на вулиці, щоб витати маршала з визволенням їхнього краю.

(Докінчення зо сторони 2-гої)

Велика Французька Революція. Перед двацять пяти літами ожили надії всіх народів світа дістати свободу. Нині страх за безпеку світа, хоч руїни Гітлерового царства уже перед нашими очима, такий величезний, що жертвою того страху готові впасти права десяток народів. Жертвою того страху за безпеку світа падає теж і український нарід. Безпека світа готова й нині бути окуплена ціною свободи людини та ціною свободи народів.

Як не закривав би хто тепеpіше положення свободолюбними кличами, але фактом є, що панування диктаторської Росії в більшій частині нинішної Европи це — гнет і неволя. І саме через те ми стоїмо перед новою реакцією в Европі. Свобода людини та свобода нації стануть знов на кількадесять літ тільки спомином зперед трицяти чи сорока літ, коли лунали в світі високо моральні кличі президента Вилсона.

А наслідки? Наслідки готові бути такі самі як по часах реакції Метерніха з тим, що ролю Метерніха в Европі перейме тепер Сталін. Та, на нашу думку, і він не зможе здавити революційних рухів, в Европі та світі, звернених проти тиранії на насильства над людиною та над вільною нацією.

М. КОСТИШИН

Спогади старого емігранта

Осінний день, вітрець гуляє
На південь сонце підбігає,
Міниться промінь в сірій млі.
Сповиті в сум поле і муки.
Кру, кру, спід хмар несуться звуки
Як край прощають журавлі.

Я теж, в полеті разом з ними,
В останній раз слізми гіркими
Прадідну землю кроплю я.
Іду у світ, куди, не знаю,
Що серцю миле, покидаю
Прощай, прощай рідне моя.

. . . .

Замовкло, стихло в сірім полі,
Часом лиш мигнули тополі,
Як в руху потяг хутко мчав,
Що в світ за очі, віз ще много,
Лиця понурі, а до того
Втомлено кожний щось думав.
Хотяй надія була сіра,
У нас кріпшала сильна віра,
На краще завтра, що прийде.
Бо юність, хвиля перелому,
Чи тут, чи десь в краї чужому
Ще сонце долі нам зійде.

Ось вже Канада нас витає!
Дивна, понура, Бог то знає,
Чи так здавалося мені?
Життя у ній немов завмерло,
Рожеві мрії щось пожерло,
В зустріч ідуть часи сумні.

Куди поступлю лиш ногою,
Душа пригноблена тугою.
Куди погляну, тут, чи там,
Чужим все дише, нема долі,
Молодість вяне як цвіт в полі,
В злиднях марнію сам на сам.

Весна прекрасна зі сну встала,
В цвіти чепурно все прибрала,
Зелений килим землю вкрив.
Вже рало крає скиби в полі,
Збудився я також з недолі
І знов свобідний дух віджив.

Стрінув я рідних без тривоги,
Як там орали переложи
По диких преріях-степах,
Немало труду там поклали,
Здорове зерно засівали,
З повним усміхом на устах.

І я пристав до їх табору,
Спільно при трудах без роздору,
Скоро пробігло девять літ,
Як попрощав їх—
Перехрестився
І знову в дорогу я пустився:
У Вашингтонський вольний світ.

Переломові часи наспіли,
Слова „Мойсея" загомоніли:
Воля народам! Хто жив, то чув,
І я веселий без переміни
Вже не лякався своєї тіни,
Як на Вашингтона землю вже прибув.

Стрінув тут своїх у борні за волю,
Бо кров ще лилась на рідній полі.
Я без вагання вмить собі рішивсь.
Д[illegible] хай[illegible],
За честь, за волю, за Україну
Як стій до рідних прилучивсь.

Бо ця країна давала змогу
Вільного слова за перемогу,
З ним, ми піднесли вгору чоло,
Так щож по слові? Як чужі чули,
Нишком рукою лише махнули,
Не раз, не десять ось так було.

Знай, вони болю не відчували
Як на Україні в борні конали
За ними серце розривав жаль,
З ними, ми і труду клали багато,
Демаскували словом завзято,
Так щож, від слова сильніша сталь.

Заволоділи чужі без міри,
За волю клались наші офіри
Голос розпуки линув до нас,
Ми на цей відгук слали підмогу,
Щоб ним присипати рідних тривогу
Давали пільгу в критичний час.

Ми не вагались з тої нагоди
У протестаційні іти походи,
Не відкладали від праці рук,
Про дикі звірства чинені з мести,
В світ про насильства слали протести
З розпуки рідних на їх відгук.

Ми труду клали що сил ставало,
На жаль, все того було замало,
Збирали жертви на всяку ціль,
На рідну школу, сиріт убитих,
На інваліди, і многих, многих,
Що борню вели десь там ззапіль.

Ми памятали за ці герої,
Що не лякались тюрми страшної,
Ждали на присуд, сестра, чи брат,
Ми підносили голос розпуки,
Щоб розкував світ закуті руки
Вибрав на волю борців зза крат.

З „пацифікацій" жертви в родині,
Про страшний „голод на Україні",
Що так болючим відбилось в нас,
Цього моменту ми не проспали,
На вічну ганьбу факти зібрали,
Які то звірства були в той час.

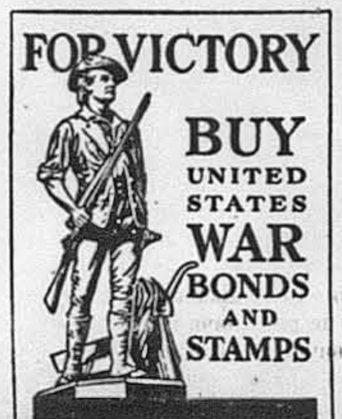
Опісля того відгуку горя,
В надіях наших блиснула зоря,
На Закарпатті; о, Боже мій!
Брат що століття гнув карк в неволі
Стає свобідним на рідній полі,
Кругом заводить новий устрій.

Ми на цю вістку, без стуку-гуку,
Подали рідним помічну руку.
На жаль, не довго радість була
Бо з півдня дика прийшла навала,
Здобуту волю знов придоптала,
Лиш кров невинна там потекла.

Ця кров, що перша з причини тої,
На чолі стала рідні страшної,
Момент кріваний так в силу зріс,
На Україні пекло настало,
Кожну скибинку кровю зілляло,
Дніпро ім Доном лиш трупа ніс
В широке море...

О горе, горе!
Хтож ці руїни в скиби поорє?
Коли там радости настане свято?
За це ще трупа впаде багато,
Спокій не зараз там оживе.

Та як народи не дістануть волі,
Рук не заложуть на рідній полі,
Хоч там шаліє грізний закон.
Бо і на нього прийде хвилина,
І йому вибє грізна година,
Що прожене його — мов страшний сон.

ЯК СКЛАДАЮТЬ ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР „СВОБОДІ"?

Дальші жертви зложили на „Ювилейний Дар „Свободі":

Українсько - Католицьке Товариство Американських Громадян у Честер, Па., при нагоді розвинення прапору 27. серпня $6; бр. св. Йосафата, від. 279. У. Н. С. у Зейнсвил, Огайо, із зібрання в дни 20. серпня, $3, на що склали члени: обоє громадяни Морозовські, обоє Левицькі та Микола Оленчук по $1; Михайло Медик, Шікаго, $1; Лев Посацький, Бронкс, Н. Й., 50 ц.; з Союзового Ювилею в Кортис Бей, Мд., 13. серпня, $30.

(Дальші жертви будуть оголошені під тою самою рубрикою, себто: „Як складають Ювилейний Дар „Свободі"?).

YOUNG AND OLD—ALL ARE INVITED TO THE
SURMA RADIO BALL
SUNDAY, SEPT. 17, 1944
WEBSTER HALL
119 E. 11 St. New York, N.Y
Come early and see the famous Ukrainian Comic Operetta
"SVATANNIA — na — HONCHARIVTZI"
staged by M. SKOROBOHACH and his theatrical group
Door opens—5 P. M.
Show starts—6 P. M.
Dance—8 P. M.
SNIHUR'S ORCHESTRA

All Are Welcome!

ПОВІДОМЛЕННЯ
ДЛЯ УРЯДНИКІВ І ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ 266 У. Н. СОЮЗУ З АМСТЕРДАМ і 79 З БРОДАЛБІН, Н. И.

ЮВИЛЕЙНІ ЗБОРИ
цих відділів відбудуться
В НЕДІЛЮ, 24. ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER 24, 1944)
в годині 10. зрана
В ЦЕРКОВНІЙ САЛІ СВ. О. НИКОЛАЯ
AMSTERDAM, N. Y.

На ці збори повинні прийти всі урядники з обох відділів, а також усі місцеві члени з Амстердам. Про значіння ювилейного року У. Н. Союзу буде промовляти організатор У. Н. Союзу **А. Маланчук.**

УВАГА! БРІДЖПОРТ, КОНН.! УВАГА!
СТАРАННЯМ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ЗАПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ
відбудеться
ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК
В НЕДІЛЮ, 17. ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER 17, 1944)
В GYNOVICH GROVE, FAIRVIEW AVE.
Початок у годині 2. пополудні.
Вразі дощу, відбудеться в ROSEBUD HALL, BARNUM AVE.
Приход з пікніку буде висланий для потерпівших від війни українців в Европі.

Запрошуємо Товариства, місцеві і з околиць, взяти участь і спільно помогти нашим братам. Буде промовляти представник міста.

КОМІТЕТ.

ПОЗІР! ПРОВІДЕНС, КРОМТОН І ОКОЛИЦІ! ПОЗІР!
УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА З ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.
влаштовує
ПЕРШИЙ ПІКНІК В КРОМТОН
В НЕДІЛЮ, 17. ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER 17, 1944)
НА ODDFELLOW HALL,
SCHOOL ST. OF LIBRARY CROMPTON, WEST WARWICK, R. I.
Початок у годині 1. пополудні. Вступ 50 центів.
Добірний буфет.

До численної участи запрошуємо місцевих і доколичних громадян.

Комітет.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА... КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ПОШАНУЙТЕ СЕБЕ САМОГО І СВОЮ ВЛАСНУ НАРОДНУ ПРАЦЮ В ГРОМАДЯНСТВІ И В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ, НАБУВАЮЧИ КНИЖКУ, ЩО БАГАТО З ТОЇ ПРАЦІ В НІЙ ЗІБРАНО, ЩОБ ТАКИМ ЧИНОМ ЗАЛИШИТИ ДАЛЬШИМ НАШИМ ПОКОЛІННЯМ ДОБРУ ПАМЯТЬ ПРО НАШІ ІДЕАЛИ І ЗМАГАННЯ.

ОСЬ ТАКОЮ КНИЖКОЮ Є:

ЮВИЛЕЙНИЙ АЛЬМАНАХ
1894 - 1944

ВИДАНИЙ З НАГОДИ ПЯТЬДЕСЯТЬЛІТНЬОГО ЮВИЛЕЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Воєнні обставини заставили У. Н. Союз видрукувати тільки дві тисячі примірників цього Альманаху. А тому, що наклад обмежений, треба спішитись з замоленнями.

Отсей Альманах є свого роду доповненням Пропамятної Книги У. Н. Союзу, виданої з нагоди 40-ліття істнування цеї організації. А тим самим є він необхідним для кожного, хто цікавиться і дорожить американсько-українським життям, а зокрема діяльністю У. Н. Союзу, найстаршої народньої установи в Америці. Як видно з проголошеного змісту, то в Альманасі є дуже різнородний матеріял, так, що кожний знайде в ньому щось таке, що його зацікавить, що пригадує йому його власне минуле в краю і тут в Америці, його власні мрії, його власні сумнівы і його власний вклад в те, що вважаємо нашими тут культурними здобутками і допомогою нашим рідним на українських землях у їхніх змаганнях до вільного життя. В Альманасі знайдемо теж багато матеріялу, з якого пізнаємо дух нашого молодого покоління в Америці, включно з тими нашими синами, що наставляють свою грудь у боротьбі за охорону американських ідеалів.

Понад 300 сторін друку.

ЦІНА В ОПРАВІ ВСЬОГО
$2.50

Замовляйте пишучи на таку адресу:
"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

ЗАВВАГА: Хто замовить разом Ювилейний Альманах і Пропамятну Книгу У. Н. Союзу, дістане обидві книжки за ціну $3.00.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—BErgen 4-0237—BRyant 9-0582

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

Сущні робітники обовязані мати посвідку, що вони є до розпорядимости. При переношенню до менше сущних робіт мусять мати крім цього згоду „Юнайтид Стейтс Емплоймент Сервіс". „Критичні" робітники потребують теж обох посвідок.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

МУЖЧИН НЕ ТРЕБА ДОСВІДУ
Дістануть харч і уніформи
Цілий час або частину
ПОМИВАЧІ
ДИШВАШЕРЗ, ПАТВАШЕРЗ
ПОРТЕРИ на день і ніч
Мусять говорити по англійськи
Бонуси — платні вакації
Постійна позиція
Робітники в критичних заняттях мають принести звільнення
SCHRAFFT'S
ГОЛОСІТЬСЯ ЦІЛИЙ ДЕНЬ
56 WEST 23rd ST., N. Y. C.
АБО ГОЛОСІТЬСЯ 5—8 ГОД. ВЕЧІР
1381 BROADWAY (Nr 38 St.) N. Y.

ПОТРІБНО МУЖЧИН
Досвід непотрібний
ЯК
ПОРТЕРІВ
І
РОБІТНИКІВ
ДОБРА ПЛАТНЯ
ПОСТІЙНА РОБОТА
Робітники з важної воєнної роботи мусять мати доказ звільнення.
FEDERAL
TELEPHONE & RADIO CORP.
591 BROAD ST., NEWARK, N. J.

ХЛОПЦІВ І МУЖЧИН
вище 16 літ
Повний час або кілька годин або посада при кінці тижня
$16 ТИЖНЕВО
40 ГДИН ТИЖНЕВО
Цікава, легка робота в бизнесовім окрузі міста Ню Йорку
Голосіться
WESTERN UNION
Room M-5, 60 Hudson St. near Chambers St., N. Y.
40 Broad St., near Wall St.
127 West 40th St., near B'way
311 Washington St., B'klyn
1265 Bedford Ave., B'klyn

МУЖЧИН І ХЛОПЦІВ
ЗАРОБЛЯЙТЕ $35.00 З ОВЕРТАЙМОМ
ДОСВІДУ НЕ ПОТРІБНО
В
ЛЕГКІЙ ФАБРИЧНІЙ РОБОТІ
HENRY NELKIN, Inc.
128 Mott St. (near Canal St.) N. Y.
CANAL 6-7731

AMERICAN AIRLINES
ПОТРЕБУЄ
КЛЕРКІВ ПРИ ЗАПАСАХ
ПРАЦЮВАТИ В
LA GUARDIA FIELD
ГОЛОСИТИСЬ AMERICAN AIRLINES
403 EAST 41 ST.—N. Y. C.
Побачення між 9 рано і 5 пополудні
В суботу від 9—12:30 P. M.

МУЖЧИН І ХЛОПЦІВ
У СКЛАДІ ТОВАРІВ
ПОСТІЙНА РОБОТА
BUS BOYS — ГОЛОСИТИСЬ
ПОСТІЙНА АБО ЧАСОВА РОБОТА
JOHN WANAMAKER
9th STREET & BROADWAY, N. Y.
Personnel Office—12th fl.

ХОЧЕМО МУЖЧИН
ДО МІШАННЯ LACQUER & COLOR
ДО $35.75 І БОНУС
5-ДЕННИЙ ТИЖД., 50 ГОДИН
РАННА ШИФТА
KELLER-DORIAN CORP.
516 W. 34 St., N. Y. C.

ХЛОПЦІВ до ставлення стовпців у кругольні. Досвід не потрібний. Можуть заробити до $75 тижнево. **Radio City Bowling,** 1267 — 6th Ave., N. Y.

ХЛОПЦІВ до ставлення стовпців у кругольні. Досвід не потрібний. Можуть заробити до $75 тижнево. **Capital Health Center,** 1680 Broadway, N. Y.

ПОРТЕРА до роботи в автомобілевій стації. **Curry Chevrolet,** Broadway & 134 St., N. Y. C.

КЛЕРКІВ—КІЛЬКА
ПЛАТНЯ $20 ДО $22
40 годин тижнево—Суботи вільні
ГОЛОСІТЬСЯ АБО ПИШІТЬ
WILLIAM R. WARNER CO. INC.,
113 W. 18 ST., N. Y. C.

ЧОЛОВІКА АБО ХЛОПЦЯ
до посилкової кімнати
Досвід не потрібний
Добра платня
Junior Trend Coats
250 West 39 St. — 4th fl., N. Y.

АВТОМОБІЛЕВИХ МЕХАНІКІВ. Знамениті умовини—Платні вакації і свята, стало. Заробляйте до $100 тижн. **Curry Chevrolet,** B'way-134th

ПОТРІБНО МУЖЧИН

AUTO GREASERS з драйверським лайсенсом, стала робота, $26 тижнево. **Curry Chevrolet,** Broadway & 134th St., N. Y. C. Mr. Reinen.

AUTOMOBILE BODY & METALMAN. Знамениті умови, вакації і свята з платнею. Стало. $1.50 на од. **Curry Chevrolet,** Broadway & 134th, N. Y.

Bench, Milling, Lathe Hands
Воєнна і повоєнна робота. Багато овертайм, надзвичайна нагода. 59 John St., Brooklyn, N. Y.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

ДІВЧАТА-ЖІНКИ-ГОСПОДИНІ
ПОВОЄННА НАГОДА ДЛЯ ОПЕРЕЙТОК НА МАШ. ДО ШИТТЯ
Мусять мати дещо досвіду
ІНСПЕКТОРОК
Мусять мати дещо досвіду
СКЛАДАЧОК
Мусять мати досвід у складанню
БАГАТО ОВЕРТАЙМУ
Clean locker & shower room
Cafeteria & medical room on premises
Голосіться до Personnel Department між 8:30 і 12 вполудне
WALDES KOH-I-NOOR, INC.
47-16 AUSTEL PLACE, LONG ISLAND CITY
Між Skillman & 27th Sts.
IRT to Hunters Point Ave., L. I. C.

ДІВЧАТ І ЖІНОК
вище 16 літ
Повний час або кілька годин
$16 ТИЖНЕВО
40 ГОДИН ТИЖНЕВО
Цікава, легка робота в бизнесовім окрузі міста Ню Йорку
Голосіться
WESTERN UNION
Room M-5, 60 Hudson St. близько Chambers St.
40 Broad St., близько Wall St.
127 West 40th St., близько B'way
311 Washington St., B'klyn
1265 Bedford Ave., B'klyn

КУХАРОК
Жінок заінтересованих в куховарстві З домашним або реставраційним досвідом
Добра платня—скора підвишка
Гарний вишкіл в добрій роботі
Треба знати читати і писати по англійськи
SCHRAFFT'S
56 WEST 23rd ST., N. Y. C.

ДІВЧАТА Й ЖІНКИ НЕ ТРЕБА ДОСВІДУ
Цілий час або частину
ПЕКАРІ
РОБІТНИКИ В ПЕНТРІ
В РОБОТІ ПРИ САЛАТАХ
ПРИ СЕНДВИЧАХ
ПРИ ПАРОВІМ СТОЛІ
ПОМИВАЧКИ
КУХАРКИ
ДЛЯ ПРИЛАДЖЕННЯ ДЕСЕРУ
ДЛЯ РОБОТИ В ПРАЛЬНІ
Мусять говорити по англійськи
Дістануть харч і уніформи
Бонус — Платні вакації
Постійна робота
Нагода для авансу
Робітниці в критичних заняттях мають принести звільнення
SCHRAFFT'S
56 WEST 23rd ST., N. Y. C.
Або голоситись 5—8 вечером
1381 Broadway (Nr 38th St), N. Y.

ДІВЧАТ ДО ФАБРИЧНОЇ РОБОТИ
Досвід не потрібний
Навчимо — добра платня
Junior Trend Coats
250 West 39 St., N. Y. — 4th fl.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

ЖІНОК І ДІВЧАТ
ГОДИННА АБО ЦІЛОДЕННА ПРАЦЯ
ПАКУВАТИ ЦУКОРКИ
або
ПРАЦЮВАТИ В ПРАЛЬНІ
SCHRAFFT'S
56 West 23d St., N. Y. C.

ДІВЧАТА І ЖЕНЩИНИ
SAVARIN RESTAURANTS
Дають багато знаменитих робіт для тих, що мають досвід, як:
Загальні кухарки $41.00 на початок
Short order cooks $38.00 на початок
Pantry Women experienced $39.00
Sandwich Makers $30.00 на початок
Dishwashers $26.00 на початок
Знамениті робітничі умовини
Вакації з платнею
Безплатне обезпеч. і шпит. лікування
FREE EMPLOYMENT DEPT.
254 West 31 Street, Room 205

ДІВЧАТ
ДОСВІД НЕ ПОТРІБНИЙ
Легка фабрична робота
НА ПОЧАТОК $22 ТИЖНЕВО
Zylite, 12 East 22 St., N. Y. C.

ДІВЧАТ—ЖЕНЩИН
BINDERY WORK
$22 ДЕННА ПЛАТА
$24 НІЧНА ПЛАТА
40 ГОДИН—5 ДНІВ
J. J. LITTLE & IVES
435 E. 24 ST., N. Y. C.

ПОТРІБНО КІЛЬКА ДОБРИХ "TYPISTS"
ПЛАТНЯ $24 ДО $25
40 годин тижнево—Суботи вільні
ГОЛОСІТЬСЯ АБО ПИШІТЬ
WILLIAM R. WARNER CO. INC.,
113 W. 18 ST., N. Y. C.

STENOGRAPHER EXPERIENCED SENIOR
$35.00 НА ПОЧАТОК
40 годин тижнево—Суботи вільні
Голосіться або пишіть
WM. R. WARNER CO.
113 W. 18 ST., N. Y. C.

ПТРІБНО ДІВЧАТ, легка робота, досвід непотрібний, 39 годин, $25 на початок. **Decor Studios,** 400 W. 14th St., N. Y. C.

DATES WITH OUR GOVERNMENT

FOR THE WEEK SEPTEMBER 10 THROUGH SEPTEMBER 16, 1944

RATIONING

Sugar

Sugar stamps No. 30, No. 31, No. 32 and No. 33 are valid indefinitely for five pounds of sugar. Sugar stamp No. 40 is valid for five pounds of canning sugar through February 28, 1945.

Meats, Fats

Red stamp A8 through Z8 and A5 through G5 are now valid indefinitely.

Processed Fruits and Vegetables

Blue stamps A8 through Z8 and A5 through L5 are now valid indefinitely. After September 30 the useof one-point blue tokens will be discontinued.

Gasoline

In the 17 states of the eastern shortage area, A-11 coupons remain valid through November 8. In States outside the eastern area, A-12 coupons remain valid through September 21.

Fuel Oil

Period 4 and 5 coupons remain valid throughout the coming heating year. Period 1 coupons remain valid also throughout the heating year.

Shoes

Airplane stamps No. 1 and No. 2 in Book Three remain valid indefinitely.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

МИХАЙЛО МОЧУЛЬСЬКИЙ

Патріотизм Драгоманова*)

Дня 15. липня 1906 року відбулося велике віче українських студентів львівського університету. При тій нагоді молодь бажаючи пошанувати память Михайла Драгованова, улаштувала в його честь концерт і запросила Франка, щоб мав на ньому реферат про Драгоманова. Я на концерті не був і не знаю яке вражіння зробив Франковий реферат на молодь; досить, що за кілька днів прочитав я у „Громадськім Голосі" гостру статтю проти Франка власне за ту річ про Драгоманова. Я побачився після тієї статті з Франком і делікатним способом зняв річ про реферат, зокрема поспитав його, чи це правда, що він сказав буцім то, що Драгоманів до кінця свого життя залишився „gente Ukrainus, natione Russus". Франко не перечив. Я взяв тоді в оборону Драгоманова і сказав Франкові, що на мою думку такий докір не має основи і що коли тільки він візьме Драгоманівські ідеї в їх історичному розвитку, то дійде до іншого висновку. — Прочитайте, пане докторе, — кажу я йому — „Листи на Наддніпрянську Україну". У них власне Драгоманів очищує себе від подібного докору, зробленого йому Грінченком, і виразно говорить: „космополітизм в ідеях і цілях, національність у ґрунті і формах культурної праці", отже не порушує тут Драгоманів ані української форми, ані українського ґрунту, не каже працювати ані виключно для Росії ані в російській мові, навпаки: каже працювати для України і на українській мові і то ще й як працювати каже він — заповняти українські форми вселюдськими ідеями, вязати українську думку з думкою поступової Европи, здобувати місце українському народові у великій сімї народів... Автім, — додав я, — коли, хто так, як Драгоманів, ціле своє життя віддав українській справі і був високо ідейною людиною, той може не боятися вашого докору, — малої національної свідомости чи чого ґіршого... Франко вислухав моїх слів, не вдаючися в дискусію; виправдував себе тільки, що був хворий, що просто з ліжка пішов читати реферат і може, сказав дещо не так, як треба, але він видрукує її у „Л.-Н. Вістнику" і тоді я зможу виробити собі суд про неї. На тім наша розмова про Драгоманова скінчилася й ми перейшли на іншу тему. Зараз у серпні появилася Франкова доповідь друком у „Л.-Н. Вістнику" п. з. „Суспільно-політичні погляди М. Драгоманова", але, як сам він пише, „майже без змін".

Коли хто спитав би мене чому Франко обійшовся так гостро з Драгомановим,[1]) я не помилюся, кажучи, що товчок до гніву на Драгоманова дали Франкові листи Драгоманова до нього, що саме ладилися до друку. Вони, ті листи, розятрили старі рани, що спричинив Драгоманів Франкові, очевидячки, не маючи на думці спричиняти їх, і підняли „бунт" у Франковій душі проти Драгоманова. Через те ще яскравіше Франків гнів виявився у передмові до першого тому листів Драгоманова до нього: там той гнів перемінився просто у ненависть до Драгоманова.

Франко, наскільки знаємо, бачився з Драгомановим віч-на-віч і розмовляв з ним довше всього двічі, у 1890 1892 рр. себто тоді, коли Драгоманів лікувався у Відні у славного Нотнаґля. Про 1876 р., коли Франко лише бачив Драгоманова в авдиторії Омеляна Огоновського, а пізніше познайомився з ним в „Академічнім Кружку" й може сказав кілька слів до нього, нема що й згадувати. А так вони зналися тільки з листування, яке почалося між ними десь узимі у 1877 р. з приводу арешту Павлика і тривало до самої смерти Драгоманова. Може в тому і все лихо, що вони зналися тільки з листів, бо живе слово, яке воно не булоб, я думаю, не допустило би до яскравих конфліктів між ними.

(Кінець буде).

*) З праці М. Мочульського п. н. „З останніх десятиліть життя І. Франка", поміщеній у фейлетонах „Діла" з 1938 р.

1) У postscriptum-і до своєї статті „Суспільно-політичні погляди М. Драгоманова" Франко так написав про розуміння Драгомановим суспільного ладу: „...можна сказати, що вчений історик розминувся зі своєю наукою і замість наукового викладу дав нам наївні міркування мужика, що не бачив світа і не потрапив піднятися думкою до зрозуміння вищої суспільної організації понад свою громаду або свій повіт і одинокою підвалиною суспільного звязку бачить свою особисту користь і приємність".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ВИЛИЕМАНТИК, КОНН.

З родинного свята на народні цілі.

Дня 27. серпня приятелі й громадяни справили Дмитрови й Меланії Ґалишам, з Норвич, Конн., гостину з нагоди 25-літнього ювилею їх подружжа. На гостині, крім приятелів з околичних місцевостей, з Ню Йорку й з стейту Месечусетс, був приявний теж їх син, капітан маринарів, Теодор, що відбув дволітну службу на Пацифіку. Після різних желань різних промовців зібрано серед святочного настрою на парафіяльний дім $72, але як гром. В. Тирчиця згадав, що тепер час на допомогову акцію, то з цієї збірки призначено $7, а ще доложив В. Тирчиця і А. Лемешка по $5, і разом вислали $17 до Американсько - Українського Допомогового Комітету у Філядельфії.

Зокрема піднесу, що капітан Ґалиш теж виголосив промову гарною українською мовою, дякуючи гостям за участь та за дарунки, та радіючи, що мав нагоду почути українську мову, якої не чув два роки.

Гість.

EVERYBODY EVERY PAYDAY 10% IN WAR BONDS

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 17. вересня, в годині 1. пополудні. Уряд просить членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Ті члени, що ще не взяли своєї дивіденди, нехай прийдуть і заберуть. — За уряд: Ю. Заґвоцький, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Бр. св. О. Николая, від. 369, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. вересня, в год. 6. ввечір, в гали церковній. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо маємо багато справ до вирішення. Напоминаємо всіх членниць, щоби заплатили свої вкладки по 60 ц. так, як є ухвала. — М. Куба, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє, що надзвичайні збори відбудуться в неділю, 17. вересня, в годині 2. пополудні, в гали Укр. Клюбу, 13 Вашингтон ул. На порядку дня є важні справи. — В. Комар, предс.; В. Мандзій, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372, відбудуться в суботу, 16. вересня, в годині 7:30 ввечір, в домі 122 Ліберти вул. Просимо всіх членів прийти на час, бо маємо справи до полагодження. — Ю. Голинський, предс.; В. Реповець, кас.; Й. Ярема, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, відбудуться в пятницю, 15. вересня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів просимо вирівнати свій залеглий довг. — За уряд: М. Косоноцький, предс.; С. Ґріца, кас.; Н. Пігура, фін. секр.; А. Бусько, рек. секр.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори У. Н. Союзу, від. 312, відбудуться в пятницю, 15. вересня, в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів і членниць прийти на означений час, бо маємо багато справ до полагодження. — За уряд: С. Завадовський, предс.; Л. Дусилович, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Три-квартальні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, відбудуться в неділю, 17. вересня, в годині 2. попол. в льокалі У. Н. Дому, 237 Гови Еве. Просимо всіх членів і членниць прийти точно на ці збори, бо маємо багато нових справ до рішення. — Ф. Гулька, предс.; М. Гуцалюк, кас.; П. Головачук, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, відбудуться в неділю, 17. вересня, зараз по Сл. Божій, де звичайно. Приявність всіх членів на зборах є обовязкова. — Секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 17. вересня, в гали церковній, 47 Гови Еве., точно в годині 1:30. Просимо членів прийти точно на означений час, бо хто не прийде на означений час, то буде мусів іти до секретаря, бо секретар не має часу сидіти довго на зборах. — В. Сметана, предс.; В. Бродський, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє всіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. вересня, в годині 2:30 пополудні точно, в гали парохіяльній. Обовязково кожний член має явитися на ці збори, бо є важні справи до вирішення, як святкування 50-літного ювілею У. Н. Союзу і ін. Члени, старайтеся приєднувати нових членів до У. Н. Союзу і Братства, щоб наш відділ став на першім місци в приєднуванню нових членів. — За уряд: М. Яцула, предс.; П. Пасяк, кас.; А. Іванів, секр.

БРОНКС, Н. Й. — Збори Тов. „Любов", від. 298, відбудуться в суботу, 16. вересня, в церковній галі, 1745 Вашингтон Еве., в годині 8. ввечір. — Уряд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 16. вересня, в 8. год. ввечір, в церковній гали св. Юрія, 28 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Ликтей, секр.

ВІНДОКЛІНЕРСЬКИЙ БИЗНЕС на продаж. Добре вироблений поверх 20 літ. По причині іншого бизнесу продам цей, бо не годен обох доглянути. Голоситись: 178-2
NEWBURYPORT WINDOW CLEANING CO.
P. O. Box 147, Newburyport, Mass.

Д-Р С. ЧЕРНОВ
● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крови для подружого свідоцтва.
● Гемороїди й жсляки лікується без операції.
223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY. Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години: денно від 10 до 7:30. В неділі: 11—1:30.
ЖІНКА-ДОКТОР ДО ОБСЛУГИ.
X & Флюороскоп.—Екзамінація $2.00

$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН
і вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЇ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як $150
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
— на —
ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
й околицю
МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MElrose 5-6577

ЛІКУЄМО ХРОНІЧНІ НЕДУГИ
ШЛУНКА, ШКІРИ, НЕРВІВ
ГЕМОРОЇДИ Й ІНШІ ЗАПАЛЕННЯ КУТНЬОЇ КИШКИ
Нирок, міхура, шлунка і внутренностей забурення. Катар і хронічні болячки, біль у крижах, загальне ослаблення і хронічний ревматизм і сятику. Лучі Екс, екзамінація крови і мочі запевняє докладну діягнозу і відповідне лікування. Застриковання, коли вказане. Зайдіть сьогодня на пораду. Мужчин і Женщин лічуємо всіх модерними методами зо скорою полекшою.
Всі хронічні недуги лічимо наукою.
ОПЛАТА УМІРКОВАНА — МЕДИЧНА ЕКЗАМІНАЦІЯ $2.
Dr. ZINS (28-літне заведення)
110 EAST 16 STREET, N. Y. — NEAR UNION SQUARE
Щоденно від 9. г. рано до 7. г. вечі. У неділі від 9. рано до 2. поп.

ТАРЗАН, ч. 1039. Погоня з небезпекою.

Як дикі звірі розійшлися по околиці, Тарзан потнав до міста, що крилося в глибокім провалі.

Він мав намір повідомити владу, аби вона підприйняла якісь кроки запобігти катастрофі.